

Н. О. Черевко<https://orcid.org/0000-0002-5456-8887>асистент кафедри публічного управління та права
Херсонського державного аграрно-економічного університету

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

З проголошенням незалежності України в 1991 році розпочався якісно новий етап розвитку трудового законодавства України. Він, зокрема, характеризується тим, що зміни, що відбуваються в економіці та суспільстві, поява різноманітних форм підприємницької діяльності, глобалізація та інтеграція економічних процесів, втрата державою функції єдиного роботодавця, зниження рівня контролю з боку держави в сфері праці, актуалізує реальну необхідність реформування трудового права та кодифікацію трудового законодавства. [1]

У 1991 р. розпочалося реформування системи соціального забезпечення та трудових відносин, зокрема. Зміни, що відбуваються в економіці та суспільстві, поява різноманітних форм підприємницької діяльності, глобалізація та інтеграція економічних процесів, втрата державою функції єдиного роботодавця, зниження рівня контролю з боку держави в сфері праці, актуалізували реальну необхідність реформування трудових відносин [2, с.119]

Разом з тим, попри активні реформаторські кроки держави, зберігається чимала кількість норм, введених у дію ще за радянського періоду [3], відповідно до Закону України «Про правонаступництво України» від 12 вересня 1991 року [4]. Це ж стосується і збереження чинності КЗпП 1971 року [5].

У статті досліджено розвиток державного регулювання трудових відносин в Україні. Проаналізовано статистику розгляду трудових спорів судами першої інстанції з 2008 року по 2021 рік. Зроблено акцент на європейський вектор розвитку трудового законодавства. Встановлено взаємозв'язок між економічними та політичними процесами в країні, рівнем соціальної напруженості суспільства та станом публічного управління системою трудових відносин.

Ця стаття має практичну значущість як для роботодавців, так і для працівників. Розглянута тематика є перспективною для подальшого застосування у законодавстві, зокрема новому Трудовому Кодексі.

Державна політика, механізми та інструменти державного регулювання у сфері трудових відносин мають свої характерні особливості та етапи розвитку. Вони потребують окремих наукових досліджень задля вироблення дієвих пропозицій щодо пріоритетів і напрямів підвищення ефективності управління державою.

Ключові слова: держава, державне регулювання, трудові правовідносини, трудовий договір, робочий час, роботодавець, працівник, воєнний стан, збройний конфлікт.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання державного регулювання трудових відносин висвітлюється у працях таких науковців, як В.С. Венедиктов, О. Рудик, Л.В. Єрофеев тощо. В.С. Венедиктов, досліджуючи питання заохочення працівників, вважав, що починаючи з другої половини ХХ сторіччя державна політика щодо ефективності системи стимулювання в трудових відносинах зазнала суттєвих змін, що надало змогу своєчасно та адекватно заохочувати працівників, які сумлінно та бездоганно працюють, виявляють ініціативу, виявляють особливі заслуги в трудовій діяльності тощо.

Все вищевикладене дозволяє дійти висновку про необхідність на цей час розроблення єдиної концепції стимулювання ефективної реалізації трудових правовідносин в Україні. В сучасному трудовому праві категорія стимулювання повинна розглядатися на двох рівнях: централізовано – як діяльність відповідних державних органів, щодо сприяння виникненню нових трудових відносин та забезпечення якості їх подальшої реалізації; індивідуально – шляхом стимулювання роботодавцем ефективної трудової діяльності працівника [6] На думку ж Л.В. Єрофеев, вкрай повільне оновлення тру-

дового законодавства пов'язано зі слабкою науковою розробкою концептуальних засад його реформування [7] Проте залишається недостатньо дослідженим взаємозв'язок кількості судових спорів та політичної ситуації в країні, а також рівня соціальної напруженості. Основні результати дослідження були отримані методами теоретико-методологічного аналізу наукових джерел, системно-структурного аналізу, порівняльно-правового, формально-юридичного, а також інституційного методів.

Мета статті. Дослідження змін у державному регулюванні трудових відносин в Україні крізь призму розгляду трудових спорів судами першої інстанції цивільної юрисдикції.

Виклад основного матеріалу. Першим законодавчим актом, прийнятим на теренах Української держави у регулюванні власне трудових правовідносин, став Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 року [8], що регламентує єдиний порядок організації охорони праці в Україні, окреслює основні положення прав громадян на охорону праці в процесі трудової діяльності, врегульовує відносини між власником та найманим працівником з питань охорони і гігієни праці.

Держава вживає активні заходи для регуляції часу праці та відпочинку, оплати праці, а також вирішення трудових спорів. Важливим кроком в цьому напрямі стало створення Указом Президента України від 17.11.1998 № 1258/98 [9], відповідно до Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» [10] та Рекомендації Міжнародної організації праці щодо добровільного примирення та арбітражу № 92 1951 року [11] Національної служби посередництва і примирення (НСПП) яка є постійно діючим державним органом.

Однак, сама система державного регулювання все ще мало відрізняється від радянської, а деякі норми трудового законодавства майже дублюють відповідні норми СРСР.

24 червня 2006 р. КМУ було вперше схвалено Концепцію демографічного розвитку до 2015 року [11], якою передбачалось, зокрема, зростання трудових доходів, подолання бідності працюючого населення, реалізація конституційних гарантій щодо розмірів мінімальної заробітної плати, пенсії, інших видів соціальних виплат та допомоги на рівні не нижче законодавчо встановленого прожиткового мінімуму тощо. В такий спосіб держава намагалась подолати питання бідності, низької народжуваності та міграції населення.

Також держава ефективно застосовувала програмно-цільовий метод, зокрема виконання державних цільових програм соціального спрямування, які безпосередньо стосуються розв'язання проблем підтримання, відновлення і розвитку трудового потенціалу (Комплексна програма забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів сучасними технічними засобами навчання з природничо-математичних і технологічних дисциплін, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 13 липня 2004 р. № 905 [12], Державна цільова програма роботи з обдарованою молоддю на 2007–2010 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 р. № 1016 [13], Державна цільова науково-технічна та соціальна програма «Наука в університетах» на 2008–2012 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1155 [14], Державна програма «Репродуктивне здоров'я нації» на період до 2015 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 р. № 1849 [15], Міжгалузева комплексна програма «Здоров'я нації» на 2002–2011 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 р. № 14 [16] та інші).

Слід критично оцінювати вказані реформи, оскільки за даними Укрстат [17], результатами їх впровадження до 2015 року стало зниження рівня заробітної плати населення, незважаючи на постійне підвищення мінімальної заробітної плати тощо.

Таблиця 1

Темпи зростання/зниження номінальної та реальної заробітної плати, % [18]

	Номінальна заробітна плата	Реальна заробітна плата
2006	129,2	118,3
2007	129,7	112,5
2008	133,7	106,3
2009	105,5	90,8
2010	117,6	110,2
2011	117,7	108,7
2012	114,8	114,4
2013	107,9	108,2
2014	106,0	93,5
2015	120,5	79,8

Номінальна заробітна плата являє собою суму грошей, яку отримує працівник за виконану роботу. Реальна заробітна плата – це кількість

товарів і послуг, яку можна придбати на номінальну заробітну плату; по суті то є купівельна спроможність номінальної заробітної плати.

У 2015 році різниця між реальною та номінальною заробітною платою становила майже 1,5 рази, в той час як 2006 року вони майже не відрізнялись.

Таким чином, спроможність та загальний економічний рівень населення 2015 року значно впав, що могло свідчити про неефективність державного управління системою трудових відносин, якби не одне «але» – Агресія Росії про-

ти України спричинила нову економічну кризу 2014–2015 років. За два роки ВВП країни скоротився на 15%. Курс національної валюти обвалився у понад 3 рази. Реальний дохід домогосподарств знизився на 30% [19].

Наслідком зазначеного стала підвищення рівня соціальної напруженості населення, як роботодавців, так і працівників, що виявилась у рекордній кількості трудових спорів з 2008 року.

За даними моніторингу акцій соціального протесту в Україні, у жовтні 2014 року найманими

Таблиця 2

Кількість розглянутих справ судами першої інстанції цивільної юрисдикції з трудових спорів у співвідношенні до загальної кількості справ

Рік	Трудові спори	З них			Усього справ розглянуто	Відсоток
		про поновлення на роботі	про виплату заробітної плати	про відшкодування матеріальної шкоди		
2008 рік	29051	3717	16088	1440	1157335	2,51
2009 рік	32730	3692	21534	822	1068712	3,06
2010 рік	32108	4443	18664	705	1677072	1,91
2011 рік	24403	3604	13681	764	871460	2,80
2012 рік	21007	3168	10387	815	813365	2,58
2013 рік	20667	2727	10440	869	800480	2,58
2014 рік	24187	2028	8594	461	670080	3,61
2015 рік	17259	2118	8567	400	666204	2,59
2016 рік	14745	2029	7735	283	586397	2,51
2017 рік	12280	1856	6246	273	549707	2,23
2018 рік	16118	1747	10036	189	611496	2,64
2019 рік	16556	1699	9858	301	567245	2,92
2020 рік	14663	1873	8437	195	511666	2,87
2021 рік	16431	2574	6823	208	593430	2,77

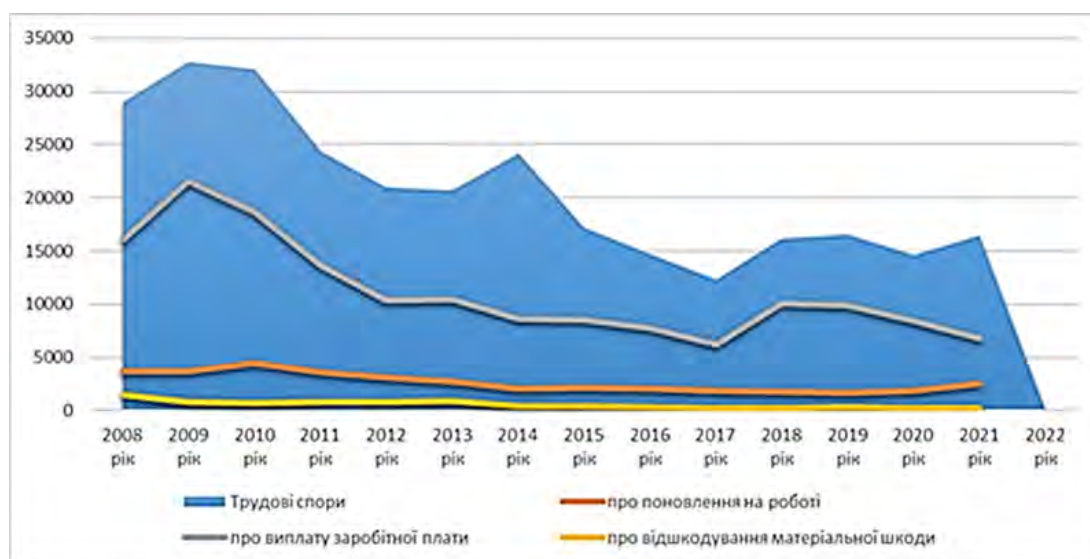

Рис. 1. Графік зміни кількості трудових спорів у судах цивільної юрисдикції за 2008–2021 роки

працівниками проведено 1 страйк та 4 акції соціального протесту. Загалом, упродовж десяти місяців 2014 року проведено 14 страйків та 33 акції соціального протесту, у яких взяли участь понад 10,3 тис. найманих працівників. Для порівняння, упродовж 2013 року найманими працівниками проведено 14 страйків та інших видів протестних дій, пов'язаних з частковим або повним припиненням роботи, а також 29 акцій соціального протесту, а в 2012 році – 11 страйків.

Слід зазначити, що упродовж десяти місяців 2014 року в результаті заходів, здійснених у ході сприяння вирішенню колективних трудових спорів (конфліктів) та запобігання їх виникненню погашено заборгованість із виплати заробітної плати в сумі 388 млн. 217,6 тис. грн., або 66,3% від загальної суми боргу (585 млн. 853,2 тис. грн.), що стала основною причиною виникнення спорів та конфліктних ситуацій. Для порівняння, упродовж 2013 року в результаті заходів, здійснених у ході сприяння вирішенню КТС та запобігання їх виникненню погашено заборгованість із виплати заробітної плати в сумі 448 млн. 256,1 тис. грн., або 74,7% від загальної суми боргу (599 млн. 836,2 тис. грн.) [20].

На думку автора, одним із головних критеріїв дієвості, результативності та ефективності державного регулювання трудовими відносинами є показники діяльності судів з розгляду трудових спорів. Адже це саме та інстанція, яка покликана безпосередньо на вирішення спірних ситуацій та захист прав працівників.

Так, здійснивши аналіз даних статистики судів першої інстанції цивільної юрисдикції, що виникають із трудових правовідносин, викладених на офіційному веб-сайті «Судова влада» [21], можна встановити наступне (табл. 2).

Для наочної декламації вважаємо доречним сформувати графік (рис. 1).

Таким чином, можна встановити, що загальна кількість трудових спорів у судах цивільної юрисдикції мала активну тенденцію до зменшення до 2017 року, після чого їх кількість почала поступово збільшуватись.

Загалом найбільшу кількість із трудових спорів мають спори щодо оплати праці, найбільша їх кількість за останні 5 років була у 2018 році.

Кількість же спорів за позовами працівників до роботодавців щодо поновлення на роботі та роботодавців до працівників щодо відшкодування матеріальної шкоди є відносно сталою їх кількість щороку майже не змінюється.

Тепер поглянемо на вказані показники у відсотковому співвідношенні ((рис. 2).

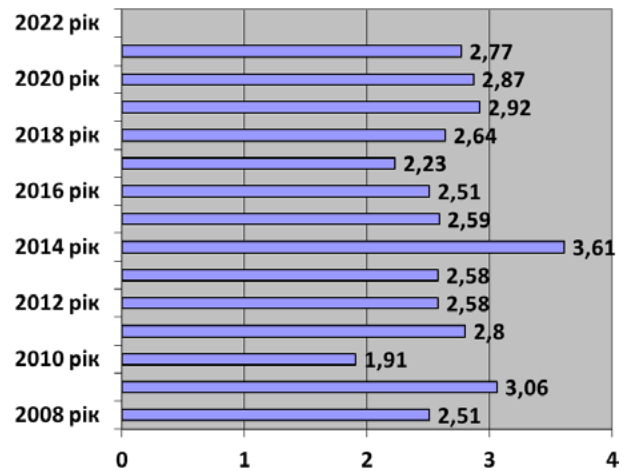

Рис. 2. Відсоткове співвідношення трудових спорів до загальної кількості судових рішень у судах цивільної юрисдикції

Як можна встановити, найвищий відсоток трудових спорів серед загальної кількості розглянутих справ був у 2014 році. Вказане підтверджує, що у зв'язку із економічною кризою, спричиненою агресією Російської Федерації проти України, реалізація Концепції демографічного розвитку до 2015 року, була провалена.

Наступним ключовим етапом розвитку державного регулювання трудових відносин стало підписання 2014 року Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [22], яка була ратифікована із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014 [23].

Розпочинаючи роботу в квітні 2016 року новий Уряд визначив пріоритетним підвищення якості та рівня життя українців. Було запроваджено комплексну реформу системи оплати праці, запровадження європейських стандартів у сфері соціально-трудових відносин, який мав на меті створити умови для ефективної праці людини, оскільки насамперед доходи від трудової діяльності формують добробут родин.

Результатом цих зусиль став прийнятий 6 грудня 2016 року Верховною Радою України Закон № 1774 [24], який містив радикальні нововведення, що відкрили дорогу до позитивних змін у сфері соціально-трудових відносин.

Було запроваджено нову методологію визначення мінімальної заробітної плати, що забезпечило повернення мінімальній заробітній платі функції державної гарантії в оплаті праці

людей з невисоким рівнем доходів, з одночасним припиненням практики її використання як розрахункової величини для визначення розмірів посадових окладів державних чиновників. Мінімальна заробітна плата була встановлена на рівні повної вартості споживчого кошику, вона зросла вдвічі – до 3200 гривень на місяць з 01.01.2017 року.

Стосовно реальної заробітної плати, то в січні 2017 року порівняно з січнем 2016 року вона зросла на 21,4%.

Триває процес гармонізації національного законодавства у сфері зайнятості з правом Європейського Союзу.

За офіційною статистикою понад 4 млн громадян працює в тіні, тобто кожен четвертий. Висока частка зарплат виплачується у конвертах. Можна констатувати відсутність мотивації у громадян легально сплачувати податки та соціальний внесок.

Такий стан справ фактично унеможлиблює формування справедливої пенсійної системи, коли лише половина громадян беруть участь у формуванні її ресурсів, у той час як брати участь у розподілі мають право усі.

Тому дуже важливим нашим спільним завданням, вирішення якого ми почали в 2017 році, є два блоки питань, які стосуються як центральної, так і місцевої влади:

- перше, це легалізація зайнятості та залучення до соціального страхування усього зайнятого населення;

- друге, збільшення рівня зайнятості населення та створення нових робочих місць.

Незважаючи на те, що останнім часом ми маємо позитивну динаміку щодо кількості застрахованих осіб, досягнення якісно інших змін вимагає прийняття комплексних рішень. Тому на законодавчому рівні було розширено категорії платників соціального внеску фізичними особами – підприємцями, які сплачують податки на загальній системі оподаткування.

Очевидно, що без поєднання зусиль центральної та місцевої влади Україна не зможе переломити ситуацію з тіньовою зайнятістю і встановити в державі дієвий контроль за виконанням трудового законодавства.

Прийнятим 6 грудня 2016 року Верховною Радою України Законом було децентралізовано повноваження у сфері контролю за додержан-

ням законодавства про працю та делеговано ці функції органам місцевого самоврядування.

Таке рішення продиктоване тим, що центральний орган влади об'єктивно не може на сьогодні забезпечувати ефективний та справедливий контроль у сфері праці, подолання тих масштабів проблем, які постали перед нами, виходячи з його слабкого кадрового та інформаційного забезпечення.

Більш того, методи контролю, які законодавство визначало для інспекторів праці, призводили до того, що часто страждав чесний роботодавець, до якого приходили на планову перевірку без обґрунтованих підстав [25].

Тобто дієвого контролю нелегальної зайнятості фактично не існувало. Тому державою створено новий порядок здійснення такого контролю, у якому запропоновано сучасний інструментарій здійснення контролю та інформаційне забезпечення виявлення таких порушень з органів фіскальної служби та Пенсійного фонду, які й будуть об'єктивними підставами здійснення перевірок лише тих роботодавців, які допустили порушення, зокрема, стосовно подолання явищ щодо:

- неоформлених трудових відносин,
- виплати заробітної плати у розмірі, меншому ніж мінімальна зарплата;
- та заборгованості з виплати заробітної плати.

Висновки. За результатами дослідження встановлено, що 2014 року спостерігався пік трудових спорів через значну соціальну напруженість серед українців. За результатами активної участі держави в регулюванні трудових відносин, підписання Угоди про Асоціацію між Україною та державами ЄС, загальна кількість трудових спорів у 2017 порівняно з 2014 роком зменшилась майже у 1,5 рази. Про це свідчать і статистичні дані табл. 2. Кількість же спорів за позовами працівників до роботодавців щодо поновлення на роботі та роботодавців до працівників щодо відшкодування матеріальної шкоди є відносно сталою їх кількість щороку майже не змінюється. Це є результатом активної позиції професійних спілок на підприємствах та державної політики.

Економічні стимули для бізнесу та система соціальних гарантій для працюючих громадян повинна розвиватись паралельно, що створить більші можливості як для конкурентоспроможності економіки, так і системи соціального захисту.

Список використаної літератури:

1. Про проголошення незалежності України : Постанова Верховної Ради України від 24.08.1991 р. № 1427-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text> (дата звернення: 08.01.2023).
2. Венедиктов В.С. Наукові підходи до сучасної модернізації трудового права України. *Тенденції розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення* : матеріали I Міжнарод. наук.-практ. конф., м. Київ, 25–26 квітня 2013 р. К. : Ніка-Центр, 2013. С. 118-122.
3. Черевко Н.О. Особливості та правове регулювання процедури надання згоди працівника на роботу в нових умовах праці. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2022. № 2 /
4. Про правонаступництво України : Закон України від 12.09.1991 р. № 1543-XII : станом на 5 жовт. 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12#Text> (дата звернення: 05.01.2023).
5. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 р. № 322-VIII : станом на 1 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 08.01.2023).
6. Венедіктов, С.В. Щодо актуальності стимулювання ефективної реалізації трудових правовідносин в умовах ринкової економіки [Текст] / С.В. Венедіктов. *Актуальні проблеми юридичної науки на шляху сучасної розбудови держави і суспільства* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 5–7 червня 2014 р. / Ред. кол. : В.С. Венедіктов, А.М. Куліш, М.М. Бурбика; За ред. : В.С. Венедіктова, А.М. Куліша. Суми : СумДУ, 2014. С. 135–140.
7. Єрофеєнко Л.В. Актуальні проблеми реформування трудового законодавства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 6.
8. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII : станом на 19 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 05.01.2023)/
9. Про утворення Національної служби посередництва і примирення : Указ Президента України від 17.11.1998 р. № 1258/98 : станом на 12 трав. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1258/98#Text> (дата звернення: 08.01.2023).
10. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 03.03.1998 р. № 137/98-ВР : станом на 6 листоп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-вр#Text> (дата звернення: 08.01.2023).
11. Рекомендація щодо добровільного примирення та арбітражу № 92 : Рек. Міжнар. орг. пр. від 29.06.1951 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_232#Text (дата звернення: 08.01.2023).
12. Про схвалення Концепції демографічного розвитку на 2005–2015 роки : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 08.10.2004 р. № 724-р : станом на 24 черв. 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/724-2004-р#Text> (дата звернення: 08.01.2023).
13. Про затвердження Комплексної програми забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів сучасними технічними засобами навчання з природничо-математичних і технологічних дисциплін : Постанова Каб. Міністрів України від 13.07.2004 р. № 905 : станом на 13 груд. 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/905-2004-п#Text> (дата звернення: 08.01.2023).
14. Про затвердження Державної цільової програми роботи з обдарованою молоддю на 2007-2010 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2007 р. № 1016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1016-2007-п#Text> (дата звернення: 08.01.2023).
15. Про затвердження Державної цільової науково-технічної та соціальної програми «Наука в університетах» на 2008–2017 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2007 р. № 1155 : станом на 20 берез. 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1155-2007-п#Text> (дата звернення: 08.01.2023).
16. Про затвердження Державної програми «Репродуктивне здоров'я нації» на період до 2015 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2006 р. № 1849 : станом на 7 листопада 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1849-2006-п#Text> (дата звернення: 08.01.2023).
17. Про затвердження Міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації» на 2002–2011 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.01.2002 р. № 14 : станом на 1 листоп. 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/14-2002-п#Text> (дата звернення: 08.01.2023).
18. Державна служба статистики. Укрстат. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html (дата звернення: 05.01.2023).
19. Герасименко П. Економіка України: в очікуванні дива. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/ekonomika_ukrayini_v_ochikuvanni_diva_n1526756 (дата звернення: 05.01.2023).
20. Стан соціально-трудова відносин у жовтні 2014 року – Федерація професійних спілок України. Головна – Федерація професійних

- спілок України. URL: <https://www.fpsu.org.ua/parnyamki-diyalnosti/virobnicha-politika-ta-kolektivno-dogovirne-regulyuvannya/6410-stan-sotsialno-trudovikh-vidnosin-u-zhovtni-2014-roku> (дата звернення: 08.01.2023).
21. Судова влада України. Судова влада України. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (дата звернення: 02.01.2023).
22. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угода Україна від 27.06.2014 р. : станом на 30 листоп. 2015 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 05.01.2023).
23. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#Text> (дата звернення: 05.01.2023).
24. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України : Закон України від 06.12.2016 р. № 1774-VIII : станом на 22 трав. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1774-19#Text> (дата звернення: 08.01.2023).
25. Міністерство соціальної політики України. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/14614.html> (дата звернення: 08.01.2023).

Cherevko N. O. State regulation labor relations in Ukraine

With the declaration of Ukraine's independence in 1991, a qualitatively new stage in the development of labor legislation of Ukraine began. It is, in particular, characterized by the fact that the changes taking place in the economy and society, the emergence of various forms of entrepreneurial activity, globalization and integration of economic processes, the loss of the function of the single employer by the state, the decrease in the level of control by the state in the sphere of labor, actualize the real need for labor reform rights and codification of labor legislation.

In 1991, the reform of the social security system and labor relations, in particular, began. The changes taking place in the economy and society, the emergence of various forms of entrepreneurial activity, the globalization and integration of economic processes, the state's loss of the function of a single employer, the decrease in the level of control by the state in the labor sphere, actualized the real need to reform labor relations.

At the same time, despite the active reforming steps of the state, a considerable number of norms that were put into effect during the Soviet period, in accordance with the Law of Ukraine "On Legal Succession of Ukraine" dated September 12, 1991, remain. The same applies to maintaining the validity of the Labor Code of 1971.

The article examines the development of state regulation of labor relations in Ukraine. The statistics of consideration of labor disputes by courts of first instance from 2008 to 2021 were analyzed. Emphasis is placed on the European vector of labor legislation development. The relationship between economic and political processes in the country, the level of social tension in society and the state of public management of the labor relations system has been established.

This article has practical implications for both employers and employees. The discussed topic is promising for further application in legislation, in particular the new Labor Code.

State policy, mechanisms and tools of state regulation in the field of labor relations have their own characteristic features and stages of development. They require separate scientific studies in order to develop effective proposals regarding priorities and directions for improving the efficiency of state management.

Key words: *state, state regulation, labor relations, labor contract, working hours, employer, employee, martial law, armed conflict.*